

МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

СПРАВКА

	Наредба за договаряне на работната заплата приета с ПМС № 129 от 05.07.1991г.	Предложение за доп. и изм.	Мотиви
1	2	3	4
1	<u>Чл. 1.</u> (1) С тази наредба се определят <u>принципите, обхватът</u> и правилата на колективното договаряне на работната заплата и за определяне конкретния размер на заплата по индивидуален трудов договор на работниците и служителите от всички предприятия и организации. (2) Договарянето на работната заплата може да обхваща всички въпроси, на работника или служителя, неуредени с повелителни разпоредби на закон или нормативен акт.	(1) С тази наредба се определят организацията и правилата на колективното договаряне, както и принципите за определяне на конкретния размер на заплата по индивидуален трудов договор на работниците и служителите от всички предприятия и организации. (2) Уточняване на терминологията – работна заплата или трудово възнаграждение	
2	<u>Чл. 2.</u> Договарянето на работната заплата цели постигане на споразумение между страните за размера, съотношенията и организацията на работната заплата при конкретните условия на предприятията и организациите.	<u>Чл. 2.</u> Договарянето на работната заплата цели постигане на споразумение между страните за размера, съотношенията и организацията на работната заплата при конкретните икономически условия на предприятията и организациите.	
3	<u>Чл. 3.</u> Договарянето на работната заплата се извършва на основата на: 1. количеството, качеството и ефективността на труда; 2. условията, при които се полага трудът; 3. необходимите средства за възпроизводство на работната сила; 4. икономически съображения, включително изискванията за икономическо развитие, производителност на труда и поддържането на желаната заетост.	<u>Чл. 4.</u> (4) от НСОРЗ При оценката на работното място се отчитат: 1. сложността на труда; 2. отговорността на труда; 3. тежестта на труда; 4. параметрите на работната среда.	Да се сравни с НСОРЗ
	Раздел II Колективно договаряне на работната заплата <u>Чл. 4.</u> Колективното договаряне на работната заплата става по реда и технологията за сключването на колективните трудови договори и споразумения.	<u>Чл. 4.</u> Колективното договаряне на работната заплата става по реда и технологията за сключването на колективните трудови договори и споразумения.	? Може би трябва да се цитира КТ – или да се изпише В КТ липсват Колективно договаряне на работна заплата
	<u>Чл. 5.</u> Колективното договаряне на работната заплата се извършва: 1. на национално равнище – между правителството и представителните национални организации на синдикатите и работодателите; 2. в предприятието или организацията – между съответния	<u>Чл. 5.</u> Колективното договаряне на работната заплата се извършва: 1. на национално равнище – между национално представените работодателски и синдикални организации; 2. на ниво бранш или отрасъл;	Чл. 51а. (Нов - ДВ, бр. 25 от 2001 г.) (1) Колективен трудов договор в предприятието се сключва между работодателя и синдикална

	работодател и представителните организации на синдикатите.	3. в предприятието или организацията – между съответния работодател и синдикалната организация.	организация. (2) Проектът за колективен трудов договор се изготвя и представя от синдикалната организация. Когато в предприятието има повече от една синдикална организация, те представят общ проект. (3) Когато синдикалните организации не могат да представят общ проект, работодателят сключва колективен трудов договор със синдикалната организация, чийто проект е бил приет от общото събрание на работниците и служителите (събрание на пълномощниците) с мнозинство повече от половината от неговите членове. Колективен трудов договор на отраслово и браншово равнище Чл. 51б. (Нов - ДВ, бр. 25 от 2001 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 108 от 2008 г.) Колективен трудов договор по отрасли и браншове се сключва между съответните представителни организации на работниците и служителите и на работодателите. (2) (Нова - ДВ, бр. 120 от 2002 г., изм., бр. 58 от 2010 г., в сила от 30.07.2010 г.) Колективното трудово договаряне на отраслово или браншово ниво по споразумение между страните може да обхваща една или няколко дейности от Класификацията на икономическите дейности. (3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 120 от 2002 г.) Представителните организации на работниците и служителите изготвят и представят на представителните организации на работодателите общ

			проект. (4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 120 от 2002 г.) Когато колективният трудов договор на отраслово или браншово равнище е сключен между всички представителни организации на работниците и служителите и на работодателите от отрасъла или бранша, по тяхно общо искане министърът на труда и социалната политика може да разпростре прилагането на договора или на отделни негови клаузи във всички предприятия от отрасъла или бранша. Колективни трудови договори по общини
	<u>Чл. 6.</u> Колективното договаряне на работната заплата на национално равнище се извършва чрез сключване на споразумение между страните и обхваща: 1. начините, принципите и процедурите за определяне размера на минималната работна заплата за страната, както и основанията, условията и реда за нейното изменение; 2. размера на минималната часова и месечна работна заплата за страната и препоръчителните коефициенти за диференциране на началните заплати по степен на образование; 3. видовете и минималните размери на допълнителните трудови и други възнаграждения, доколкото те не са повелително определени с Кодекса на труда; 4. начините за определяне на средствата за работна заплата, длъжностните наименования и коефициентите за определяне на началните работни заплати за тях в организациите и звената на бюджетна издръжка; 5. необходимостта от регулиране на средствата за работна заплата; 6. принципа, начина и сроковете за регулиране средствата за работна заплата; 7. други въпроси, уточнени между страните в процеса на договарянето.	<u>Чл. 6.</u> Колективното договаряне на работната заплата на национално равнище се извършва чрез сключване на споразумение между страните и обхваща: 1. начините, принципите и процедурите за определяне размера на минималната работна заплата за страната, както и основанията, условията и реда за нейното изменение; 2. размера на минималната часова и месечна работна заплата за страната и препоръчителните коефициенти за диференциране на началните заплати по степен на образование; 3. видовете и минималните размери на допълнителните трудови и други възнаграждения, доколкото те не са повелително определени с Кодекса на труда; 4. начините за определяне на средствата за работна заплата, длъжностните наименования и коефициентите за определяне на началните работни заплати за тях в организациите и звената на бюджетна издръжка; 5. необходимостта от регулиране на средствата за работна заплата; 6. други въпроси, уточнени между страните в процеса на договарянето.	Този текст се нуждае от прередактиране изцяло. Ако т. 1 се запази трябва ли да се разпие механизъм? Препоръчителните коефициенти отдавна вече са претърпели изменения. Като цяло нормативната уредба е променена и се налага нов прочит. Т.5 и 6 са във връзка с вече не преиздаваната наредба за образуване на средствата за работна заплата.
		<u>Тук ако се следва хронологията трябва да се разпие механизма на КТД на ниво бранш и/или отрасъл</u>	

<u>Чл. 7.</u> Колективното договаряне на работната заплата в предприятията или организациите обхваща: 1. размера на минималната часова, дневна или месечна работна заплата за предприятието или организацията; 2. началните работни заплати, диференцирани по категории персонал, длъжностни наименования, изискваща се степен на образование и квалификация или друг признак, както и основанията и начина за тяхното изменение; 3. начините за оценяване на работните места на работниците и служителите и за определяне размера на работната заплата; 4. начина за оценяване на резултатите от труда и за определяне на заплатата за тези резултати; 5. видовете и размерите на допълнителните възнаграждения и доплащанията към работната заплата; 6. измененията на работната заплата в зависимост от инфлацията или други икономически фактори; 7. механизма за разпределение на средствата за работна заплата по структурни звена в предприятията и организациите; 8. системата за отразяване на условията на труд в работната заплата; 9. периодичността на изплащане на работната заплата; 10. други въпроси, уточнени в процеса на договарянето.	Чл. 5. (1) Размерите и/или механизмите за формиране на основната работна заплата се договарят в колективен трудов договор и/или от страните по индивидуалното трудово правоотношение и се включват във вътрешните правила за работната заплата на предприятието. (2) В колективен трудов договор могат да се договарят и начални основни заплати по професии и длъжности. (3) В бюджетните организации и дейности максималните стойности и/или диапазонът на основните заплати по длъжностни нива се определят с нормативен акт.	НСОРЗ Чл. 5. (1) Размерите и/или механизмите за формиране на основната работна заплата се договарят в колективен трудов договор и/или от страните по индивидуалното трудово правоотношение и се включват във вътрешните правила за работната заплата на предприятието. (2) В колективен трудов договор могат да се договарят и начални основни заплати по професии и длъжности. (3) В бюджетните организации и дейности максималните стойности и/или диапазонът на основните заплати по длъжностни нива се определят с нормативен акт
<u>Чл. 8.</u> (1) По искане на една от страните колективното договаряне на работната заплата може да се извършат (комбинират с чл. 5, ал. 2 или да се обединят): 1. по отрасли или браншове – между отрасловите или браншовите организации на синдикатите и на работодателите; 2. по общини или региони – между общинските или регионалните формирования на синдикатите и сдруженията на работодателите. (2) На отраслово и браншово равнище, както и в общините или регионите страните сами определят предмета и обхвата при колективното договаряне на работната заплата, както и задължителността на договореностите за предприятията и организациите от отрасъла, бранша, общината или региона, представени на преговорите.	Чл. 51а. (Нов - ДВ, бр. 25 от 2001 г.) (1) Колективен трудов договор в предприятието се сключва между работодателя и синдикална организация. (2) Проектът за колективен трудов договор се изготвя и представя от синдикалната организация. Когато в предприятието има повече от една синдикална организация, те представят общ проект.	

		(3) Когато синдикалните организации не могат да представят общ проект, работодателят сключва колективен трудов договор със синдикалната организация, чийто проект е бил приет от общото събрание на работниците и служителите (събрание на пълномощниците) с мнозинство повече от половината от неговите членове. Чл. 8 става ал. 2 на чл. 5 и е ал. 1 на чл. 8. Ал. 2 на чл. 8 ще е ал. 3 на чл. 5. Сегашния чл. 8 се отменя.	
<u>Чл. 9.</u> (Изм., ДВ, бр. 40 от 1993 г.) (1) За бюджетните организации и дейности договарянето на работната заплата се извършва на: 1. национално равнище - по т. 6 на <u>чл. 7</u>; 2. отраслово (браншово) равнище - по точки 1, 2, 5, 8 и 9 на <u>чл. 7</u>; 3. равнище организация - по останалите точки на <u>чл. 7</u>. (2) За предприятията и организациите извън посочените в ал. 1 при договаряне на работната заплата за диференциране на началната месечна работна заплата в зависимост от степента на образование, което се изисква за работното място (длъжността), се прилагат следните препоръчителни коефициенти към минималната месечна работна заплата за страната: 1. за средно образование - 1,10; 2. за средно специално образование - 1,15; 3. за полувисше образование - 1,25; 4. за висше образование - 1,35.	Чл. 9 да се отмени		Тези коефициенти може да отпаднат или да се препоръчат коефициенти според спецификата и възможностите
	Раздел III Принципи, начини и процедури за определяне на минималната работна заплата за страната <u>Чл. 10.</u> (1) Минималната работна заплата е най-ниското трудово възнаграждение за отработено време или за извършена работа. (2) При определянето на минималната работна заплата за страната да се отчитат: потребностите на трудещите се и на техните семейства; стойността на живота и измененията в нея; общото равнище на работната заплата в страната; системата на социално подпомагане; равнището на живот на другите социални групи; икономическите фактори, вкл. изискванията за икономическото развитие на страната, равнището на производителността на труда и	(2) МРЗ се определя с механизъм, съгласуван със социалните партньори.	Необходима е редакция въз основа на избрания механизъм

	поддържането на целесъобразно равнище на заетостта.		
	<u>Чл. 11.</u> Минималната месечна работна заплата за страната, определена от Министерския съвет, се гарантира при добросъвестно изпълнение на задълженията и не зависи от постигнатите резултати и платежоспособността на работодателя. Тя е основа за определяне на минималните размери на социалните и осигурителните плащания.	Минималната месечна работна заплата за страната, определена от Министерския съвет, се гарантира при добросъвестно изпълнение на задълженията и не зависи от постигнатите резултати и платежоспособността на работодателя. Тя е основа за определяне на минималните размери и на осигурителните плащания.	Да се цитира чл.245 от КТ Да отпадне вече не е така
	<u>Чл. 12.</u> Установената минимална заплата за страната може да се завишава при договарянето в отраслите, предприятията и организациите. Минималната работна заплата, определена чрез договаряне, не може да бъде по-ниска от тази, определена от Министерския съвет.	Да се запази	С чл. 66 от КТ какво се договаря:
	Раздел IV Определяне на работната заплата по индивидуален трудов договор <u>Чл. 13.</u> Размерът на работната заплата на работниците и служителите се определя в индивидуален трудов договор в съответствие с постигнатите договорености по работната заплата в колективния трудов договор.	<u>Чл. 13.</u> Размерът на работната заплата на работниците и служителите се определя в индивидуален трудов договор в съответствие с постигнатите договорености по работната заплата във ВПОРЗ и колективния трудов договор.	Чл.4 и чл.5 от НСОРЗ
	<u>Чл. 14.</u> При определяне на конкретния размер на работната заплата по индивидуален трудов договор се спазват и повелителни разпоредби на Кодекса на труда, закон, указ, устав или друг нормативен акт.	Да се запази	
	<u>Чл. 15.</u> В случаите, когато в индивидуален трудов договор не са определени изрично условията и правилата за изменение на договорената работна заплата, се прилагат условията и правилата, приети с колективния трудов договор.	Да остане същото, само правилата да се договарят.	
	<u>Чл. 16.</u> В индивидуалния трудов договор се определят и допълнителните възнаграждения с постоянен характер.	<u>Чл. 16.</u> В индивидуалния трудов договор се определят и допълнителните възнаграждения с постоянен характер.	
	<u>Чл. 17.</u> Работната заплата по трудов договор и допълнителните трудови възнаграждения могат да се определят за час, ден, седмица или месец в зависимост от характера на изпълняваната работа и конкретните условия.	Да се запази	
	Раздел V Процедури и организация по договарянето на работната заплата <u>Чл. 18.</u> (1) Правителството представя в писмена форма пред представителните организации на синдикатите и на работодателите предложенията си по въпросите за договаряне на работната заплата на национално равнище, като дава необходимата информация и обосновка за своите	Емилия Банова?	

	предложения. (2) Преговорите за колективното договаряне на работната заплата на национално равнище започват в срок, договорен между страните, и се провеждат в Националната постоянна тристранна комисия за съгласуване на интересите или в специално създадена за целта комисия, изградена на тристранна основа.		
	<u>Чл. 19.</u> (1) Договарянето на работната заплата в предприятията и организациите може да става по инициатива на всяка от страните. (2) Работодателят обявява пред синдикатите писмено намеренията си по колективното договаряне на работната заплата, предвидени в <u>чл. _____ 7.</u> (3) Работодателят предоставя на синдикатите информация за: 1. състоянието и перспективите за развитие на предприятието или организацията за срока на договаряне на работната заплата; 2. размера на средствата за предходни периоди по отчети и разчети за периода на договарянето и тяхното разпределение по елементи и поделения; 3. величината на минималната и средната работна заплата по отчет за предходни периоди и по разчети за следващия период - общо за предприятието, по поделения, категории персонал и професии; 4. действащите правила за работната заплата и предложения за тяхното изменение и допълнение; 5. размерите и видовете на допълнителните трудови възнаграждения по отчет и предложения за договорния период; 6. друга информация, договорена между страните.	КТ Чл. 52. (1) Отделният работодател, групата работодатели и техните организации са длъжни: 1. да преговарят с представителите на работниците и служителите за сключване на колективен трудов договор; 2. да предоставят на представителите на работниците и служителите: а) сключените колективни трудови договори, с които страните са обвързани поради отраслова, териториална или организационна принадлежност; б) (изм. - ДВ, бр. 25 от 2001 г.) своевременна, достоверна и разбираема информация за икономическото и финансовото си състояние, която е от значение за сключването на колективния трудов договор; предоставянето на информация, разпространяването на която би могло да нанесе вреди на работодателя, може да бъде отказано или направено с изискване за поверителност. (2) При неизпълнение на задълженията по предходната алинея виновните работодатели дължат обезщетение за причинените вреди. (3) Смята се, че работодателят е в забава, ако не изпълни задължението си по т. 1 на ал. 1 в едномесечен срок, а по т. 2 на ал. 1 - в 15-дневен срок от поканата. (4) (Нова - ДВ, бр. 25 от 2001 г.) По искане на работодателя при започване на преговорите за сключване на колективен трудов договор синдикатните организации в предприятието предоставят информация за действителния брой на членовете си. - величината на минималната и средната работна заплата по отчет за предходни периоди и по разчети за следващия период - общо за предприятието, по поделения, категории персонал и професии;	
	<u>Чл. 20.</u> Предприятията или организациите могат да провеждат преговори и да подписват колективни трудови договори и споразумения по работната заплата независимо	Да се запази	

	от това, дали се провеждат преговори, или има подписано споразумение на национално, отраслово, браншово, общинско или регионално равнище.		
	<u>Чл. 21.</u> Когато не се постигат договорености по други раздели или въпроси на колективния трудов договор, страните могат да сключат самостоятелно споразумение по работната заплата.	Когато не се постигат договорености по други раздели или въпроси на колективния трудов договор, страните могат да сключат самостоятелно споразумение по работната заплата. в съответствие с приетите системи на заплащане и бонусни системи.	
	<u>Чл. 22.</u> При непостигане на съгласие в преговорите и при сключването на колективния трудов договор или споразумение по работната заплата споровете се решават по реда на Закона за уреждане на колективните трудови спорове.	НИПА?	
	Раздел VI Вътрешна нормативна уредба по работната заплата <u>Чл. 23.</u> (1) Предприятията и организациите разработват своята вътрешна нормативна уредба по работната заплата в съответствие с Кодекса на труда, други нормативни актове за стопанската дейност, колективните трудови договори и споразуменията по работната заплата. (2) Във вътрешните правила за работната заплата на предприятието или организацията се доразвиват и конкретизират постигнатите договорености по работната заплата. (3) Изменения и допълнения на вътрешните правила за работната заплата се извършват по реда на утвърждаването им.	Уеднаквяване с чл.22 от НСОПЗ Чл. 22. (1) Организацията на работната заплата в предприятията се регламентира във вътрешни правила за работната заплата, които са вътрешен акт на предприятието по смисъла на <u>чл. 37 от Кодекса на труда.</u> (2) Вътрешните правила за работната заплата се утвърждават от работодателя и не могат да противоречат на нормативните актове и на условията, договорени в колективния трудов договор. (3) Във вътрешните правила за работната заплата задължително се включват: 1. общи положения за организацията на работната заплата в предприятието; 2. определяне и разпределение на средствата за работна заплата; 3. определяне на минимални стойности или на диапазони на основните заплати по длъжностни нива; 4. редът и начинът за определяне и изменение на допълнителните трудови възнаграждения. (4) Във вътрешните правила за работната заплата могат да се включват и: 1. системи и методи за оценка на работните места и на длъжностите; 2. групиране на длъжностите по длъжностни нива и квалификационно-образователни изисквания; 3. правила и процедури за определяне и изменение на основните работни заплати; 4. правила и процедури за оценяване на трудовото изпълнение; 5. системи на заплащане на труда; 6. правила и процедури за определяне на индивидуалните	

		работни заплати; 7. редът за събиране, обработване, съхраняване и използване на информация и документи, необходими за изчисляване на полагащите се брутни и нетни трудови възнаграждения; 8. редът и начинът за изплащане на работната заплата.	
	Чл. 24. Длъжностните разписания и работните заплати по работни места (длъжности), както и съответстващите длъжностни характеристики се утвърждават от работодателя.	Необходимост от регистриране и време на действие на КТД След чл. 24 чл. 25 нов регистрирането става по КТ.	
	Чл. 25 нов Регистрирането по КТД става съгласно разпоредбите в КТ.	Регистрирането по КТД става съгласно разпоредбите в КТ.	
	ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ		
	§ 1. Тази наредба се прилага от всички предприятия и организации, които използват наеман труд, независимо от формата на собственост.		
	§ 2. (1) Постигнатите договорености на национално равнище са задължителни и са минимална база при договарянето на работната заплата в отраслите (браншовете), общините (регионите), предприятията и организациите. (2) Договореностите по работната заплата на по-ниските равнища не могат да бъдат по-неблагоприятни от тези, постигнати на по-високите равнища.		
	§ 3. При промяна на работодателя сключените колективни трудови договори и споразумения по работната заплата запазват силата си до преразглеждането им.		
	§ 4. Министерството на труда и социалните грижи дава разяснения по прилагането на тази наредба.		

На основание заповед № РД01-370 от 10.04.2012 г. на министъра на труда и социалната политика създаде междуведомствена работна група, която да:

- извърши преглед на състоянието, адекватността и приложението на нормативната уредба в областта на договарянето на системите на заплащане на различни нива;
- при установена необходимост, да изготви предложения за осъвременяване на нормативната уредба в тази част;
- да изготви методически насоки или препоръки за подпомагане на процеса на договаряне на заплащането в областта на приложение на бонусни системи на различни равнища на договаряне.